

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ДЕПАРТАМЕНТ НАЦИОНАЛНА И МЕЖДУНАРОДНА СИГУРНОСТ

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р инж. Йордан Иванов Бакалов

относно дисертационен труд на за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 9. Сигурност и отбрана, с кандидат **Теодора Кирилова Личева** на тема „**БЛОКЧЕЙН СИГУРНОСТ В ДЪРЖАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ**”

Авторът на дисертационния труд **Теодора Кирилова Личева** е задочен докторант към НБУ – гр. София. Тема на дисертационния труд е: **“БЛОКЧЕЙН СИГУРНОСТ В ДЪРЖАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ”**. Съдържанието на дисертацията е структурирано във въведение, три глави, и заключение, с общ обем 204 страници основен текст и списък на използвана литература, от които 13 на кирилица, 15 на латиница и около 70 интернет издания.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Представеният за оценка дисертационен труд на тема **„Блокчейн сигурност в държавното управление“** изследва приложението на новата технологична възможност за приложение на блокчейн концепция, система и инструментариум за обработка на данни за предоставяне на услуги и водене на регистри в държавното управление на страната. Изследваният проблем има висока актуалност и значимост, както в научен, така и в научно-приложен план. Авторът убедително аргументира своята теза, че

приложението на блокчейн инструментариума е в състояние да подобри качеството, ефективността и ефикасността на работата на държавната администрация, както и надеждността и сигурността на обработваните данни за държавното управление.

Основен въпрос в съвременното общество на бързоразвиващи и променящи се информационни технологии е до каква степен може да се вярва на цифровата информация и направеното изследване дава точен и категоричен отговор на въпроса. Именно с въвеждане на блокчейн технологията се гарантира цялост, достоверност и възможност за сигурност на данните. Координацията и сътрудничество между държавните институции и обществото ще доведат до повишаване на икономическата и социална дейност за осигуряване на гражданска сигурност. С това ще се даде възможност да се повиши доверието на обществото към държавната администрация и ще се гарантира надеждност на информацията и обществена сигурност.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Авторът определя основната цел на труда, като я свързва с тезата на изследването. Приема, че целта на изследването е доказване на тезата, че „...с въвеждане на блокчейн системата ще се трансформира, модернизира и осъвремени държавното управление, като се повиши доверието на гражданите към него, ще се цифровизират административните услуги и събирането на данни ще бъде на принципа „само веднъж“, което значително, ще улесни административното обслужване на българските граждани. Анализът на проблемите на сигурността на информацията в страната ни, са представени в светлината на възможностите на бързоразвиващи се технологии, а фокусът е насочен към приложението им в конкретни административни услуги, съхранение на цифровата информация от институциите и информационните системи на МВР и службите за сигурност, тя може да бъде интерпретирана като изследване,

представяне на възможностите и аргументиране на внедряването на подходящи блокчейн методологии при обработка на данни в държавното управление, Авторът анализира опита на водещи страни в света като, САЩ, Китай, Южна Корея и други страни от Западна Европа и аргументира необходимостта, възможността и условията за преход от Електронно към Цифрово правителство.

Задачите на изследването по същество се изпълняват от трите глави на изследването:

Изясняване на същността и елементите на блокчейн сигурността; Концептуализиране на връзката между блокчейн управлението и сигурността на държавното управление, както и на условия за прилагането и предлагане на модел на цифрово управление държавната администрация на базата на блокчейн.

Тези задачи демонстрират натрупани теоретични и приложни знания по изследваната научна област и способността на автора за самостоятелни изследвания на свързаната проблематика.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията на дисертационното изследване е подбрана правилно и коректно. Насочена е, както към постигане на целите и задачите на изследователското търсене, така и към доказването на основната научна идея. Приложената методология включва три частни методологии:

- Разработване и внедряване на трислоен модел за въвеждане на системата на блокчейн в държавното управление;
- Използване на блокчейн за създаване на умна граница;
- Използването на блокчейн в правоприлагащите органи;

Прилага общо-научните методи на дедукция, общ и сравнителен анализ. Използва системен анализ и метод за изследване на възможностите за внедряване на новите блокчейн технологични решения.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

В дисертацията са постигнати научни и научно-приложни приноси.

4.1. Научните приноси, на труда включват:

- Предложение на съвременни и модерни решения за промяна на администрацията, като част от държавното управление.
- Аргументация на потенциала и приложимостта на блокчейн технологията в различни сектори на държавното управление.
- Определяне на понятието „сигурност на управлението“.

Приемам тези приноси за постигнати с допълнението, че сигурността на управление е дефинирана с основните ползи от прилагането на блокчейн технологията в държавното управление. Към тях могат да се добавят още:

4.2. Научно-приложни приноси включват:

- Идентификация на проблемите и ограниченията при внедряване на блокчейн технологията в публичната администрация в страната.
- Предложение за преход към цифрово правителствено управление, както и възможните проблеми при този преход.
- Оценка на очакваните ефекти от приложение на блокчейн технологията за подобряване управлението при преход от електронно правителство към цифрово правителство.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

По тематиката на дисертационния труд авторът е публикувал две монографии – Цифрови трансформации в архивното дело, (2022 г.) и

Модерна сигурност в управлението (2023 г.). И двете са издадени от НТС по машиностроене „Индустрия-4.0“. Освен тях, по същата тематика е публикувал девет статии и доклади. Две статии от тях по внедряване на блокчейн технологията са публикувани в сп. „Сигурност и отбрана“, (2022 г. и 2023 г.). Други два доклада са издадени в Сб. доклади от научна конференция „ Актуални проблеми на сигурността“, (2022 г.) на теми „Блокчейн и екосистемата за сигурност“ и „Информационна сигурност в държавната администрация чрез блокчейн“. Още два са публикувани в Сб. доклади от международна научна конференция „ CONFSEC 2022“, (2022 г.) на теми “Information Security in Archival Science” и „Системата на блокчейн – предизвикателство на информационната сигурност“. Още два са публикувани в Сб. доклади от годишната научна конференция на ВТУ „Васил Левски“, (2023 г.) на теми “Сигурност на данните в блокчейн технологията” и „ Цифрова трансформация и сигурност на информацията в държавния и частния сектор“. Един доклад е публикуван в Сб. доклади от международна научна конференция „Права и сигурност“ на НБУ (2023 г.).

6. Представените публикации гарантират висока публичност на изследванията на автора в страната.

Препоръчително е публикуване на резултатите от изследването в международни и реферирани източници за да се постигне по-голяма публичност.

7. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Нямам данни за цитиране на трудовете от други автори и отзиви в научния печат. Несъмнено е, че изследваната проблематика е нова и такива съществуват или ще бъдат направени. Получените резултати са в основата на направените сравнения, обобщения и препоръки.

8. Мнения, препоръки и бележки.

Дисертационният труд и авторефератът към него са разработени съгласно изискванията на НБУ – гр. София.

Представеното изследване и получените резултати са лично дело на автора. Приемам, че предложеният труд съдържа значими идеи и научни и научно-приложни резултати, изясняващи условията, възможностите и условията за внедряване на блокчейн технология в държавното управление на страната. Направеното изследване предлага нови идеи и приноси резултати, реализирането на които може да има значим принос за модернизация на държавната администрация в страната. Полезни биха били, да се разработят списъци на използваните съкращения, таблици и фигури, както и терминологичен речник, за да се облекчи използването на труда.

Важен момент от изследването е изясняване на критериите за оценка на резултатите от процеса на блокчейн цифровизация на държавното управление, защото с повишаването степента на държавен контрол по отношение на личното поведение на гражданите, е необходимо и гарантиране на правата и свободите им.

Добре е да се избегнат и някои правописни грешки.

9. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Като цяло научният труд изследва много актуална в днешно време тема и си поставя амбициозна цел. Използва ясен и логичен стил на изложение, добре обосновани научни и научно-приложни приноси с изследователски характер. С него авторът показва способност да анализира и предлага нови идеи за решения на сложни проблеми при трансформацията на държавното управление в страната. Направените теоретични обобщения и получените научни приноси, като крайни резултати съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и на Правилника за неговото приложение, което ми дава основание да предложа на Уважаемото научно жури на НБУ, да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Теодора Кирилова

Личева в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана,
професионално направление 9.1 Национална сигурност.

Дата: 18.03.2024 г.

Подпис:.....
проф. д-р инж. Йордан Бакалов